

Laudáció

LANKÓ JÓZSEF
plébános

JUSTITIA REGNORUM FUNDAMENTUM-díj
átadása alkalmából

Lankó József 1955 márciusában született Kurdon, Tolna megyében. A helyi plébános javasolta, hogy a jó képességű, ráadásul kicsi korától ministráló és folyton „a templom környékén lábatlankodó” fiú a helyi általános iskola után egyházi gimnáziumban folytassa tanulmányait, Cserháti József pécsi püspök pedig arra bízta, hogy az esztergomi ferences gimnáziumot válassza. Az itt szerzett élmények alapvetően meghatározták szemléletét és későbbi életútját is.

A gimnázium utolsó évében döntötte el, hogy a papi hivatást választja, így érettségi után azonnal felvételizett a pécsi egyházmegye papnevelő intézetébe, a püspök azonban jó tanulmányi eredményeire tekintettel úgy döntött, hogy a pesti Hittudományi Akadémián folytathatja tanulmányait. A teológiai karon hamar kialakult egy olyan társaság, amelynek tagjai intenzíven érdeklődtek az újdonságok iránt, megismerve az egyházi élet minden ágát, így például a bokr bázisközösségeket és az „egyház földalatti életét” is. Lankó József azzal a hittel jött el Pestről, hogy egyházat épít, elsősorban kis közösségeken keresztül.

1980-ban szentelte pappá a pécsi püspök, de már az ezt megelőző nyáron végigmotorozta az egyházmegyét, hogy lássa, hol van nagy szükség káplánra. Lankó József végül Siklóson kezdte meg szolgálatát, ahol az idős plébánost segítve a város mellett kilenc – többségében rendkívül hátrányos helyzetű – falu lelkipásztori szolgálatát is ellátta. Ez az időszak a kísérletezés ideje volt: a gyermekek lelkéhez vezető úton nagy lelkesedéssel és sok szeretettel több módszert is kipróbált, olyan sikeresen, hogy a következő évben már felnőtt hittancsoportja is alakult a plébánián. Az ezzel a közösséggel való munka meghatározó élménye az életének: „több mint harmincan voltak, köztük analfabéta idős asszonyok is, sokan magyarul sem értettek jól. Meg kellett találnia a módját annak, hogyan válhat az Evangélium számukra is befogadhatóvá, örömhírré.”

Hét évnyi kápláni szolgálat után 1987-ben a nagyharsányi plébániára helyezték, majd 1989 augusztusában végleg a horvát határtól három kilométerre fekvő, 1.200 lélekszámú Alsószentmártonba költözhetett. Tekintettel arra, hogy a nyolcvanas évek második felétől a hazai és az európai cigány pasztorációs mozgalom egyik előmozdítója lett, 1990 júniusában Mayer Mihály püspök kinevezte az egyházmegye cigányokért felelős lelkészévé.

Lankó József – ahogy ő mondja – „a bajjal együtt érkezett a régióba”. Amikor Siklóásra került, szinte mindenki járt dolgozni száz kilométeres körzetben. Romák és nem romák minden nap találkoztak egymással, új családi kapcsolatok alakultak, a szakmunkás is előbbre jutott egzisztenciálisan. Éppen Alsószentmártonba költözésekor, 1990-ben egymás után szűntek meg az állami munkahelyek, ezáltal soha nem látott munkanélküliség köszöntött a helyi cigányságra.

A bizonytalan társadalmi és gazdasági viszonyok azonban az atyát nem bátorítanították el, inkább új erőt és értelmet adtak missziójának. Erről a következőképpen beszélt egyik interjújában: „A paptársaim közül a legtöbbször nem adatik meg, hogy úgy kezdje hirdetni az Evangéliumot, hogy közben kezd felépülni a helyi egyház. Mindezt ráadásul egy másik kultúrában, ahogy Jézus hirdette a szegényeknek. Véletlenül pont azt választottam jelmondatomnak, »...hogy örömhírt vigyek a szegényeknek... « (Lk 4,18), pedig akkor még fogalmam se volt róla, hogy ide fogok kerülni.”

Lelkipásztori szolgálatát is ez a mottó és lelkeség határozza meg. A szinte kizárólag mélyszegénységben élő – köztük többségében roma – közösség pasztorálása és szociális segítése kéz a kézben haladt. Az egyén méltóságának megőrzése és a személyes életutak kialakításában való közreműködés mellett Lankó József mindig kiemelt figyelmet szentelt a közösségépítésnek is.

Mindennapi lelkipásztori munkája mellett részt vett a Gandhi Gimnázium létrehozásában, majd 1996-ban – Derdák Tibor szociológussal és a paderborni érsekség cigányokért felelős papjával, Lothar Weiss-szel – megalakította a Collegium Martineum Középkisiskolai Tehetséggondozó Kollégiumot. A Pécshez közeli Mánfán található intézmény azon kevesek egyike volt, amely a többszörösen hátrányos helyzetű, elsősorban cigány származású gyermekeket minőségi középfokú oktatáshoz és érettségihez segítette. Az intézmény alapelve az volt, hogy a kollégisták ne kizárólag kisebbségi osztályokban tanuljanak tovább, hanem integrált oktatási körülmények között szerezzenek érettségit. A megfelelő támogatások hiánya miatt azonban az intézmény tizenkét év után, 2008-ban megszűnt.

A Szent Márton Caritas Alapítvány 2000 tavaszán jött létre azzal a céllal, hogy az Alsószentmártonban évek óta sikeresen működő sokrétű szociális, karitatív és közösségfejlesztő tevékenységeknek intézményi háttérrel biztosítson, valamint programjait – kibővítve és továbbfejlesztve – kiterjessze Dél-Baranya más halmozottan hátrányos helyzetű, főként cigányok által lakott településeire. Programjaik három térségi központ köré szerveződnek, ezek: Alsószentmárton, Kórós, Gilvánfa. Az egyes falvakban működő szolgáltatások és programok mellett azonban több olyan programelemet működtetnek, amelyek túllépnek az egyes kistérségek határain, így például a mozgó jogsegélyszolgálat szolgáltatásait több környező településről is igénybe veszik.

A Szent Márton Caritas Alapítvány emellett hét éve uniós forrásokból felépíthette Baranya megye egyik legszínvonalasabb köznevelési intézményét, a közel 100 gyermek fogadására alkalmas Szent Márton Óvodát. A katolikus egyház fenntartásában lévő intézmény pedagógia módszereivel, szemléletével és a családokkal való kommunikációjával egyedülálló integrációs és közösségfejlesztő hatású a településen és a régióban is. Az alapítvány emellett tanodát tart fenn Alsószentmártonban, Kóroson, Adorjáson, Magyarmeckén, Gilvánfán, családi napközit Oldon és Nagyfaluban.

Lankó József az intézmények működésével kapcsolatban egy interjúban elmondta: „Parancsokkal óvodát, tanodát nem lehet működtetni. Csak akkor működnek jól, ha mindenki a maga ügyének érzi, és megérti, hogy a másokban mi munkál.”

Az atya az alapítvány révén a faluban ételosztással is segíti a rászorulókat. Közel húsz éven át a plébánián működött a „Gondviselés konyhája”, de az elmúlt években sikerült egy professzionálisan működő konyhát is berendezni a tíz éve épült közösségi házban. Három falu száz óvodásának és kilencven idős emberének főznek, majd szállítják ki az ételt Oldra és Nagyfaluba.

A missziós munka anyagi forrásait a német katolikus egyház segélyszervezetétől, a Renovabistól és a witteni Szent Pius egyházközségtől kapja, ahol egyébként egy egyesület is létrejött, amelynek az az alapvető célja, hogy segítse az alsószentmártoni munkát. A szerény pályázati lehetőségek mellett komoly segítség, hogy az egyházmegye új vezetése is nagy hangsúlyt fektet erre a pasztorációs munkára.

Az alapvető jogok biztosa és a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes személyes nagyrabecsülésük mellett a Justitia Regnorum Fundamentum díjjal is szeretnék elismerni azt a több évtizedes, fáradhatatlan és önfeláldozó munkát, amelyet Lankó József, alsószentmártoni plébános a mélyszegénységben élő, köztük nagy számban roma honfitársaink érdekében végzett és végez.

Budapest, 2014. július 4.